

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 108/2015-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. marca 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA] [REDAKČIA], vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Nitra sp. zn. 1 Nt 12/2013 z 3. júla 2014 a uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 4 Tos 115/2014 z 18. septembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. novembra 2014 doručená sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA] [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj

práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 Nt 12/2013 z 3. júla 2014 (ďalej aj „uznesenie okresného súdu z 3. júla 2014“) a uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Tos 115/2014 z 18. septembra 2014 (ďalej aj „uznesenie krajského súdu z 18. septembra 2014“).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti v rámci špecifikácie skutkového stavu v predmetnej veci uviedol:

„Rozsudkom Okresného súdu Nitra sp. zn. 6 T 58/2010-186 zo dňa 17. júna 2010 (príloha č. 2) mi bol zrušený skorší rozsudok sp. zn. 33 T 140/2009 zo dňa 5. 10. 2009, (príloha č. 1), kde som bol po dohode s prokurátorom odsúdený na 6 rokov 8 mesiacov nepodmienečne, a bol mi vynesovaný nový rozsudok v trvaní 10 rokov za použitia § 39 ods. 1 a vtedy platného ustanovenia Tr. zák. č. 300/2005 (§ 41 ods. 2). Ustanovenie tohto zákona následne stratilo na základe nálezu ÚS SR sp. zn. PL. ÚS 106/2011-85 z 28. novembra 2012 účinnosť a platnosť.

Dňa 3. 5. 2013 som na základe uvedeného nálezu ÚS SR podal na OS NR návrh na povolenie obnovy konania, v ktorom som sa domáhal zrušenia protiústavnej tzv. asperačnej zásady, a požiadal som súd o úpravu výmery trestu nakoľko som splnil podmienky pre uloženie trestu pod spodnú hranicu, ktorá je v mojom prípade 10 rokov. OS NR tento návrh na povolenie obnovy konania zamietol (príloha č. 4). V uznesení nesprávne argumentuje tým, že mi bol od 15 rokov až 20 rokov, kdežto v rozsudku 6 T 58/2010-189 (príloha č. 2) sa jasne píše že: súd vychádzal pri rozhodovaní o treste z trestnej sadzby 15-20 rokov na základe mojej sťažnosti voči vyššie uvedenému uzneseniu KS Nitra uznesením moju sťažnosť zamietol ako nedôvodnú (príloha č. 5).“

Sťažovateľ ďalej poukázal na znenie čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a následne uviedol:

„Som toho názoru, že ak má dôjsť k naplneniu spravodlivosti, mala mi byť a musí mi byť umožnená opätovná možnosť súdneho konania, keďže sa vyskytla nová skutočnosť – strata účinnosti § 41 ods. 2 zák. č. 300/2005 Z. z., ktorá nebola v pôvodnom konaní známa.

Bez aplikovania tohto ustanovenia by sa súd mohol totižto rozhodnúť aj uložením trestu nižším ako 10 rokov a snáď by mohol ponechať aj prvý rozsudok 33 T 140/2009, ktorý bol vo výmere 6 rokov a 8 mesiacov (príloha č. 1) a v neskoršom konaní mohol upustiť od potrestania. ...“

Na základe uvedeného sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že uznesením okresného súdu z 3. júla 2014 a uznesením krajského súdu z 18. septembra 2014 boli porušené jeho základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zruší uvedené uznesenia a prizná sťažovateľovi náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu z 3. júla 2014 a uznesením krajského súdu z 18. septembra 2014. K namietanému porušeniu uvedených práv malo dôjsť v dôsledku toho, že súdy zúčastnené na rozhodovaní v jeho veci mali vyhovieť jeho návrhu na povolenie obnovy konania a povoliť obnovu konania v jeho trestnej veci s ohľadom na skutočnosť, že v pôvodnom konaní mu bol uložený trest odňatia slobody za použitia asperačnej zásady, ktorá bola následne nálezom ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012 vyhlásená za nesúladnú s ústavou, a z tohto dôvodu bolo potrebné aplikovať (len) § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde.

K namietanému porušeniu označených práv uznesením okresného súdu z 3. júla 2014

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí

takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Sťažovateľ mal podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku právo podať proti uzneseniu okresného súdu z 3. júla 2014 sťažnosť (čo aj urobil), o ktorej bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

K namietanému porušeniu označených práv uznesením krajského súdu z 18. septembra 2014

Podľa § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde ak súd v trestnom konaní vydal na základe právneho predpisu, ktorý neskôr stratil účinnosť podľa čl. 125 ústavy, rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť, ale nebol vykonaný, strata účinnosti takého právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého ustanovenia je dôvodom obnovy konania podľa ustanovení Trestného poriadku.

Ústavný súd sa v súvislosti s prípravou predbežného prerokovania sťažnosti oboznámil s obsahom stanoviska Trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „trestnoprávne kolégium“) sp. zn. Tpj 44/2013 z 26. novembra 2013. V stanovisku trestnoprávneho kolégia sa najmä uvádza:

«I. Ustanovenie § 394 ods. 1 Trestného poriadku upravuje podmienky obnovy konania, ktoré sa týkajú nedostatkov skutkových zistení, vrátane osoby páchatela – ako skutočnosti alebo dôkazov súdu skôr neznámych, ktoré vyšli najavo až po právoplatnosti rozhodnutia. Netýkajú sa zmeny právneho stavu, t. j. zákonných podkladov posudzovania trestnosti činu a ukladania trestu. Nález Ústavného súdu SR, že právny predpis, jeho časť alebo niektoré ustanovenie nie je v súlade s Ústavou, preto nemôže byť „novou

skutočnosťou súdu skôr neznámou“ v zmysle § 394 ods. 1 Tr. por. a tým len jednou z podmienok obnovy konania, ale ak bol z tohto dôvodu podaný návrh na obnovu konania, je dôvodom obnovy konania „ex lege“, t. j. na základe § 41b ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov.

II. Ak je podaný návrh na povolenie obnovy konania vo veci, ktorá sa skončila právoplatným rozhodnutím, ktorý vychádza len zo skutočností predpokladaných v ustanovení § 41b ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii ústavného súdu, je splnenie podmienok obnovy konania konštatované už v tomto ustanovení. Preto súd už nemôže skúmať splnenie iných podmienok uvedených v § 394 ods. 1 Trestného poriadku, ale obnovu konania povolí podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodu uvedeného v § 41b ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

III. Ak bolo použité ustanovenie podľa § 39 ods. 1 alebo ods. 2 písmeno a) až c) alebo písm. e) Trestného zákona o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody vo vzťahu ku trestnej sadzbe trestu odňatia slobody upravenej podľa § 41 ods. 2 Trestného zákona v znení účinnom do 21. decembra 2012, ustanovenie § 41b ods. 1 zák. č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov, v spojitosti s nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky z 28. novembra 2012, sp. zn. PL. ÚS 106/2011, vyhláseného v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod číslom 428/2012, 21. decembra 2012, sa nepoužije.

Dôvody:

Účinky použitia ustanovenia § 41 ods. 2 Trestného zákona v znení účinnom pred 21. decembrom 2012, časti prvej vety za bodkočiarkou, sú negované použitím ustanovenia § 39 ods. 1 alebo ods. 2 písm. a) až c) alebo písm. e) Trestného zákona. Sprísnená trestná sadzba v tomto prípade nebola použitá, a to pre jej neprimeranú prísnosť vzhľadom na okolnosti prípadu alebo pomery páchatela, alebo nebola použitá z iného zákonom určeného dôvodu. Súd v týchto prípadoch mohol v zákonom ustanovenom rozsahu znížiť trest až pod dolnú hranicu trestnej sadzby trestu odňatia slobody ustanovenú v osobitnej časti Trestného zákona, teda zníženie sa neodvíjalo od dolnej hranice trestnej sadzby určenej podľa § 41 ods. 2 Trestného zákona v znení účinnom do 21. decembra 2012, časti

prvej vety za bodkočiarkou. Súd teda mohol využiť celú časť sadzby pod asperačne zvýšenou spodnou hranicou a uložiť (s príslušným obmedzením) ešte aj nižší trest (k tomu pozri aj rozhodnutie 13. publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdu súdov Slovenskej republiky čiastka 1/2013).

V takom prípade sa ustanovenie § 41b zákona č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov v spojení s nálezom Ústavného súdu z 28. novembra 2012, sp. zn. PL. ÚS 106/2011, nepoužije, nakoľko ústavne nesúladné účinky ustanovenia § 41 ods. 2 Trestného zákona v znení účinnom do 21. decembra 2012, časti prvej vety za bodkočiarkou, na dotknuté prípady nedopadli, preto návrh na obnovu konania podaný na základe uvedeného nálezu ústavného súdu treba zamietnuť podľa § 399 ods. 2 Tr. por.»

Ústavný súd sa v plnom rozsahu stotožňuje s právnymi východiskami, na ktorých je založené stanovisko trestnoprávneho kolégia, čo vyjadruje aj ním prijaté uznesenie sp. zn. PLz. ÚS 2/2014 zo 7. mája 2015.

Zo stanoviska trestnoprávneho kolégia vyplýva, že prostredníctvom neho došlo k zjednoteniu rozhodovacej praxe všeobecných súdov tak, že v prípade rozhodovania o návrhu na povolenie obnovy konania vo veci, ktorá sa skončila právoplatným rozhodnutím, ktorý vychádza len zo skutočností predpokladaných v ustanovení § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde, je splnenie podmienok obnovy konania konštatované už v tomto ustanovení, a z tohto dôvodu všeobecný súd rozhodujúci o návrhu na povolenie obnovy konania už nemôže skúmať splnenie iných podmienok uvedených v § 394 ods. 1 Trestného poriadku a obnovu konania musí povoliť podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodu uvedeného v § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde. Tento právny názor trestnoprávneho kolégia v zásade korešponduje s argumentáciou sťažovateľa.

Trestnoprávne kolégium vo svojom stanovisku však ustanovilo aj výnimku z uvedeného právneho názoru založeného na povinnosti všeobecných súdov povoliť obnovu konania len s poukazom na 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde, ktorá sa uplatní v prípade, ak pri ukladaní trestu odňatia slobody pri trestnej sadzbe trestu odňatia slobody upravenej

podľa § 41 ods. 2 Trestného zákona v znení účinnom do 21. decembra 2012 (tzv. „asperačná zásada“, pozn.) boli použité ustanovenia § 39 ods. 1 alebo ods. 2 písm. a) až c) alebo písm. e) Trestného zákona o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody; v takomto prípade nedôjde k aplikácii § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Právoplatným rozsudkom okresného súdu sp. zn. 6 T 58/2010 zo 17. júna 2010 sťažovateľovi uložený súhrnný trest odňatia slobody vo výmere desať rokov, a to podľa zákonnej trestnej sadzby ustanovenej v § 172 ods. 2 Trestného zákona (10– 15 rokov) upravenej podľa § 41 ods. 2 Trestného zákona na 15 až 20 rokov v znení účinnom do nadobudnutia účinnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012, avšak súčasne s použitím § 39 ods. 1 Trestného zákona, konštatujúc tak neprimeranosť vypočítanej zostrenej trestnej sadzby s ohľadom na pomery páchatel'a a okolnosti prípadu.

Z rozsudku okresného súdu sp. zn. 6 T 58/2010 zo 17. júna 2010 vyplýva, že okresný súd pri ukladaní trestu sťažovateľovi aplikoval tak § 41 ods. 2 Trestného zákona v znení účinnom do 21. decembra 2012, ako aj (okrem ďalších ustanovení Trestného zákona, pozn.) § 39 ods. 1 Trestného zákona, t. j. použil ustanovenia upravujúce mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody. Vo veci sťažovateľa teda došlo k právnej situácii, ktorú predpokladá bod III stanoviska trestnoprávneho kolégia. Z uvedeného dôvodu nebolo možné pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa o povolenie obnovy konania mechanicky aplikovať § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde a, naopak, bolo potrebné uplatniť z neho výnimku, na ktorú sa poukazuje v III. časti stanoviska trestnoprávneho kolégia.

Na základe uvedeného ústavný súd zastáva názor, že krajský súd rozhodujúci o sťažnosti sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu okresného súdu z 3. júla 2014 uplatnil ústavne konformný výklad príslušných ustanovení Trestného poriadku a zákona o ústavnom súde, keď sťažnosť sťažovateľa zamietol. Za týchto okolností nič nesignalizuje, že by napadnutým uznesením krajského súdu z 18. septembra 2014 mohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľom označených práv. Ústavný súd preto túto časť sťažnosti pri predbežnom

prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. marca 2015